

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 138/2018-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. marca 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Ľubou Berezňaninovou, Hlavná 45, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Michalovce v konaniach vedených pod sp. zn. 23 Em 1/2016, 23 Em 2/2016, 15 Em 6/2016, 15 Em 3/2016 a sp. zn. 15 Em 1/2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Andréasa [REDACTED] [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. januára 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom

Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 23 Em 1/2016, 23 Em 2/2016, 15 Em 6/2016, 15 Em 3/2016 a sp. zn. 15 Em 1/2017.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je otcom maloletej ■■■■■, ■■■■■ (ďalej len „maloletá“). Uznesením okresného súdu č. k. 24 C 5/2014-178 z 25. februára 2016 boli predbežne upravené rodičovské práva a povinnosti k maloletej, a to tak, že sťažovateľ je oprávnený sa stretávať s maloletou v mesiacoch február, marec, apríl, november a december, každý prvý víkend v mesiaci, v sobotu v čase od 10.00 h do 18.00 h za prítomnosti matky ■■■■■ (ďalej len „matka“) a v nedeľu v čase od 10.00 h do 18.00 h rovnako za prítomnosti matky. Matka je povinná maloletú na styk so sťažovateľom pripraviť a v určenom čase ju v mieste svojho bydliska odovzdať sťažovateľovi. Sťažovateľ je povinný matke maloletú v uvedenom čase vrátiť v mieste bydliska. Matka je tiež povinná umožniť sťažovateľovi kontakt s maloletou cez komunikačné prostriedky prostredníctvom internetového kontaktu Skype každú stredu párneho týždňa roku v čase od 17.30 h do 18.00 h.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 14. marca 2016 podal na okresnom súde návrh na súdny výkon už označeného predbežného opatrenia, ktorým sa domáhal, aby okresný súd uložil matke pokutu za zmarený styk, ktorý sa mal uskutočniť 9. marca 2016. Okresný súd matku výzvou z 30. marca 2016 vyzval na rešpektovanie súdneho rozhodnutia. Zároveň bola predvolaná a vyzvaná na rešpektovanie súdneho rozhodnutia aj Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Michalovciach.

Dňa 11. októbra 2016 podal sťažovateľ návrh na výkon rozhodnutia okresného súdu sp. zn. 24 C 5/2014, na základe ktorého okresný súd uznesením č. k. 23 Em 1/2016-41 z 3. novembra 2016 nariadil výkon tohto rozhodnutia. Výkon rozhodnutia bol zrealizovaný 5. novembra 2016, ale osobné stretnutie sťažovateľa s maloletou sa neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti matky. Okresný súd uznesením zo 14. novembra 2016 výkon rozhodnutia zastavil. Sťažovateľ podal proti uzneseniu o zastavení výkonu rozhodnutia odvolanie.

V období od podania už uvedeného odvolania do právoplatného rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) podal sťažovateľ ďalšie návrhy

na výkon uznesenia okresného súdu sp. zn. 24 C 5/2014, ktorými sa opakovane domáhal jeho núteného výkonu, pretože matka neumožňovala žiaden kontakt sťažovateľa s maloletou, a to ani osobný, ani prostredníctvom aplikácie Skype. Jednotlivé podania boli na okresnom súde zaevidované pod sp. zn. 23 Em 2/2016, 15 Em 6/2016, 15 Em 1/2017 a sp. zn. 15 Em 3/2016. Sťažovateľ ďalej uviedol, že jeho právna zástupkyňa bola pracovníčkou okresného súdu informovaná, že okresný súd o týchto návrhoch nebude konať a rovnako nebude robiť ďalšie úkony vo veci vedenej pod sp. zn. 23 Em 1/2016, pretože odvolací súd ešte právoplatne nerozhodol o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu o zastavení výkonu rozhodnutia.

Krajský súd uznesením č. k. 7 CoP 26/2017-95 z 30. mája 2017 napadnuté rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 24 C 5/2014 zrušil. V odôvodnení rozhodnutia krajský súd skonštatoval, že je povinnosťou okresného súdu opäť vo veci konať, a to v súlade s § 378 a nasl. Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“). Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 13. júna 2017.

Právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala písomne 6. októbra 2017 okresný súd o pokračovanie vo výkone rozhodnutia a nariadenie pojednávania. Taktiež navrhla, aby okresný súd uložil matke pokutu, pretože z doterajšej činnosti vyplynulo, že matka opakovane a dlhodobo neplní povinnosti, ktoré jej boli uložené uznesením okresného súdu sp. zn. 24 C 5/2014.

Sťažovateľ podal predsedovi okresného súdu 3. novembra 2017 písomnú sťažnosť na priedahy v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Em 1/2016.

Podľa tvrdenia sťažovateľa osobné kontakty sťažovateľa s maloletou 4. novembra 2017 sa uskutočnili v nevyhovujúcich priestoroch, resp. 2. decembra a 3. decembra 2017 sa neuskutočnili vôbec.

Okresný súd pojednávanie v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Em 1/2016 nariadil na 5. december 2017. Na pojednávaní sťažovateľ opätovne navrhol, aby z dôvodu

opakovaného nerešpektovania povinností uložených uznesením okresného súdu sp. zn. 24 C 5/2014 bola matke uložená poriadková pokuta. Súd pojednávanie odročil na neurčito.

Ďalej sťažovateľ uviedol: ..., že nečinnosťou a následne vágnym a neefektívnym postupom Okresného súdu Michalovce vo veci vedenej pod sp. zn. 23Em/l/2016, došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie a rozhodnutie jeho veci bez zbytočných prietáhov.

Súd I. stupňa v predmetnom vykonávacom konaní a v ďalších vykonávacích konaniach, ktoré sťažovateľ opakovane inicioval a ktoré boli pripojené k súdnemu spisu vedenému pod sp. zn. 23Em/l/2016, vytvoril svojim „postupom“ taký stav, kedy maloletá sťažovateľa pravidelne nevída, čím sa veľmi zhoršil citový vzťah, ktorý medzi nimi v minulosti existoval. Maloletá síce sťažovateľa, ako svojho otca, priamo neodmieta, avšak vzhľadom na veľmi obmedzené možnosti vzájomného kontaktu, je zrejmé, že táto sa s ohľadom na existujúci stav, ku ktorému značnou mierou prispelo nekonanie, resp. neefektívne konanie, súdu vo vykonávacom konaní, stavia k sťažovateľovi skôr vyhýbavo a neisto. Súd I. stupňa svojim postupom ponechal matke, ktorá opakovane a dlhodobo prezentuje pred súdom i pred kolíznym opatrovníkom, nechť rešpektovať vykonateľné rozhodnutie o neodkladnom opatrení, veľmi široké možnosti, ako sa svojim povinnostiam vyhýbať. Súd I. stupňa ju v tomto svojou nečinnosťou iba podporil, čo je určite nežiadúce. Zároveň tým súd I. stupňa značnou mierou prispel k tomu, že vzťah medzi sťažovateľom a jeho dcérou sa dlhé roky, resp. minimálne v čase jeho nečinnosti, t. j. od 07.11.2016 doposiaľ, nevyvíjal, stagnoval.»

Vzhľadom na uvádzané skutočnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 23 Em 1/2016, 23 Em 2/2016, 15 Em 6/2016, 15 Em 3/2016 a sp. zn. 15 Em 1/2017, prikázal okresnému súdu konať v konaniach bez zbytočného odkladu, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Em 1/2016 a na to nadväzujúcich podaniach okresným súdom zapisovaných pod sp. zn. 23 Em 2/2016, 15 Em 6/2016, 15 Em 3/2016 a sp. zn. 15 Em 1/2017.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (II. ÚS 92/05). Dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej je aj zistenie, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy (I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04).

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré

by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

III.

Predmetom napadnutého konania okresného súdu je zabezpečenie výkonu rozhodnutia o výchove maloletých detí, a to realizácia práva sťažovateľa na styk s jeho maloletou dcérou. Tento inštitút bol právne upravený do 30. júna 2016 ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku [ďalej aj „OSP“ (§ 272 a nasl.), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je výkon rozhodnutia vo veciach maloletých upravený v 4. časti Civilného mimosporového poriadku.

Výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí predstavuje nútené vymożenie povinnosti uloženej súdnym rozhodnutím, v tomto prípade predbežným opatrením, uloženým za účinnosti OSP, ktoré dočasne upravuje pomery, kým sa nerozhodne vo veci samej. Podmienkou núteného výkonu je okrem existencie vykonateľného rozhodnutia a návrhu oprávnenej osoby, príp. uznesenia súdu o začatí konania, aj dobrovoľné nesplnenie povinnosti uloženej súdnym rozhodnutím. V danom prípade sa sťažovateľ návrhom, ktorý podal 11. októbra 2016, domáhal realizácie svojho práva na styk s maloletou dcérou. Ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ako aj Civilného mimosporového poriadku upravujú jednotlivé právne nástroje, ktoré majú viesť k dobrovoľnému plneniu rozhodnutia, prípadne k podrobeniu sa rozhodnutiu, napr. písomná výzva, upozornenie a nariadenie pojednávania (§ 379 CMP), ukládanie pokuty (§ 382 CMP), výzva na zastavenie príslušných dávok (§ 383 CMP). Zákon teda neupravuje vyčerpávajúco všetky spôsoby výkonu rozhodnutia a tiež všetky nástroje, prípadne iné formy pôsobenia súdu vedúce ku skutočnému výkonu rozhodnutia o výchove maloletých detí.

Postup súdu v konaní o výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí bude v zásade vždy odlišný, pretože je závislý od konkrétnych okolností prípadu. Taktiež je potrebné uviesť, že realizácia rozhodnutia o výchove maloletých detí bude od určitého veku dieťaťa takmer vždy závislá nielen od vôle rodičov, ale aj od maloletého dieťaťa. V týchto

prípadoch tak súd len vytvára, prípadne zabezpečuje vhodné predpoklady na realizáciu rozhodnutia, nemá však vo svojej moci dosiahnuť to, aby jeho pôsobenie vždy viedlo k výkonu rozhodnutia (m. m. IV. ÚS 452/2013).

Pri hodnotení toho, či okresný súd v konaní o výkon predbežného nariadenia o úprave styku s maloletým dieťaťom konal bez zbytočných prietáhov a či konal sústredene, je potrebné zohľadniť uvedené špecifiká. Nemožno preto automaticky vychádzať z dĺžky konania, početnosti procesných úkonov súdu alebo z efektivity, akú jeho postup (činnosť) dosiahol.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd koná o návrhu sťažovateľa plynulo a bez zbytočných prietáhov. Jednotlivé procesné úkony vykonáva okresný súd priebežne, pritom využíva prostriedky upravené zákonom pre tento druh konania (vyzval matku na dobrovoľné plnenie rozhodnutia, upozornil ju na následky neplnenia povinnosti z rozhodnutia). Ústavný súd nemôže hodnotiť výber jednotlivých právnych prostriedkov okresným súdom ani ich vzájomné poradie. Skutočnosť, že sa od podania návrhu nerealizoval styk s maloletou v niektorom prípade, nemožno pripísať na ťarchu okresného súdu. Vychádzajúc z argumentácie sťažovateľa, dôvodom je zrejme negatívny postoj matky k realizácii tohto styku. Je akceptovateľné, ak okresný súd zisťuje dôvody, prečo matka nerešpektuje vykonateľné rozhodnutie, a tiež ak vykonáva základné šetrenie, ktoré mu umožní prihliadnuť na záujem maloletej. Okresný súd ešte pred podaním tejto ústavnej sťažnosti rozhodol vo veci samej rozsudkom č. k. 24 C 5/2014-371 z 5. decembra 2017, ktorým upravil rodičovské práva a styk sťažovateľa s maloletou. Z dôvodu podaného odvolania rozsudok nenadobudol právoplatnosť.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v doterajšom priebehu konania konal plynulo a jeho postup nemožno hodnotiť ako zjavne neprimeraný, prípadne zjavne nesprávny. Ústavný súd nezistil pri predbežnom prerokovaní sťažnosti existenciu takej príčinnej súvislosti medzi postupom súdu v napadnutom konaní a namietaným porušením v sťažnosti označeného práva sťažovateľa (čl. 48 ods. 2 ústavy), ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia jeho porušenia po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie,

a preto odmietol túto časť sťažnosti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vo vzťahu k ďalším štyrom konaniam vedených pod sp. zn. 23 Em 2/2016, 15 Em 6/2016, 15 Em 3/2016 a sp. zn. 15 Em 1/2017 ústavný súd zo sťažnosti a z jej príloh zistil, že sťažovateľ nepodal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v predmetných konaniach a ani z obsahu sťažnosti nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľa z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Ústavný súd preto odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti sťažovateľa považoval za potrebné zdôrazniť, že podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie právnej ochrany. Vzhľadom na to ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť len v rozsahu namietaného porušenia tých práv, ktorých vyslovenia sa sťažovateľ domáhal v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti. Tvrdenie o porušení iných ustanovení ústavy (čl. 46 ods. 1), ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je totiž v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť argumentácie sťažovateľa (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Nad rámec veci však ústavný súd poukazuje na to, že vzhľadom na predmet napadnutého konania bude okresný súd povinný pristupovať k tejto veci s osobitnou starostlivosťou počas celého konania, dbať na jeho celkovú dĺžku, realizovať jednotlivé opatrenia a úkony rýchlo, priebežne a neustále hodnotiť ich efektívnosť.

Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že toto rozhodnutie nebráni sťažovateľovi obrátiť sa opätovne so sťažnosťou na ústavný súd, ak by v budúcnosti v napadnutom konaní na okresnom súde dochádzalo k zbytočným prieťahom.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2018